

МОТИВАЦІЙНІ ПЕРЕВАГИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВСТУПІ ДО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Соболева Н.В.

Інноваційний центр політичного менеджменту і маркетингу
ДонДУУ

В числі проблем вищої школи одне з центральних місць займає проблема мотивації студентів при отриманні вищої освіти. Проблема полягає в тому, що з одного боку, у мотиваційній структурі студентів найважливіше місце повинні займати мотиви, пов'язані з професійним самовизначенням, які є необхідною складовою становлення майбутнього професіонала. З іншого боку, у більшості сучасних студентів освітня діяльність все більш орієнтована не на засвоєння професії, а на зовнішні атрибути вищої освіти, на диплом як інструмент для вирішення життєвих проблем.

Кризове становище в українському суспільстві активізує в масовій свідомості молоді спрямованість дій на самозбереження, роблячи молодь заручником матеріальних аспектів життя. Тому сучасному студенту притаманні такі риси як: «індивідуалізм, егоїзм, прагматизм, інструменталізм у досягненні власних цілей, завищені запити в професійно-трудої сфері й водночас девальвація цінностей професіоналізму, відчуження від праці» [1, с.24]. Успіх освітньої діяльності студента залежить не тільки від загального інтелектуального розвитку та спеціальних здібностей, але й від інтересів та мотивів отримання вищої освіти. Ці обставини обумовили інтерес до вивчення мотиваційних переваг студентства за допомогою соціологічного дослідження. Усього було опитано з 15 вересня по 6 жовтня 2010 року 779 студентів першого (56%) та другого (44%) курсів ДонДУУ.

За результатами дослідження, було виявлено наявність трьох спрямованостей мотивів, якими керуються студенти при отриманні вищої освіти: професійне самовизначення, спрямованість на самореалізацію та життєве самовизначення. Перше місце займає спрямованість студентів на життєве самовизначення (67%). Ці студенти вважають, що мати вищу освіту в сучасному світі престижно та вона гарантовано знадобиться в майбутньому житті, тому що є необхідним мінімумом для кожного. Вони сподіваються по закінченню навчання працевлаштуватися, отримати гарну та престижну роботу, отримати можливість кар'єрного росту, досягти своїх цілей: успіху в житті та подальшого власного благополуччя. На другому місці – спрямованість на професійне самовизначення (16%).

Орієнтованість на професійне самовизначення притаманна для тих респондентів, які прагнуть отримати висококваліфіковану та, як наслідок, високооплачувану роботу, а також бути затребуваним на ринку праці. Для цього вони готові протягом навчання подолати труднощі та отримувати якісні знання за фахом, формувати відповідні навички та вміння. Третю сходинку займає самореалізація, як мотив при отриманні вищої освіти (14%). Для цих студентів характерною рисою є бажання завдяки отриманню вищої освіти реалізувати себе як особистість, стати освіченою людиною. Особливість такої мотивації полягає в тому, що студенти, при сприятливих умовах, можуть бути досить продуктивними, що дозволить їм в наслідок стати висококваліфікованими спеціалістами, але, при виникненні труднощів протягом навчання, такі студенти можуть знайти більш легкі шляхи для самореалізації й поза сферою вищої освіти. Не визначились з відповіддю 3%.

Мотиваційні переваги в залежності від статі, курсу та форми навчання кардинальних відмінностей не має, однак виявлено, що орієнтованість на життєве самовизначення в більшості є наявним у хлопців та студентів контрактної форми навчання; орієнтація на професійне самовизначення в більшості притаманна дівчатам, студентам другого курсу, а також студентам бюджетної форми навчання; самореалізація як мотив характерна для дівчат, для студентів першого курсу, а також для студентів бюджетної форми навчання;

Для досягнення найголовнішої мети вищої освіти, для виконання ВНЗ свого прямого призначення, для задоволення соціального замовлення найбільш пріоритетною є орієнтованість студентів саме на професійне самовизначення. Але, як довели результати проведеного соціологічного дослідження, професійне самовизначення, як мотив отримання вищої освіти, виражено незначно. За таких умов орієнтованість на життєве самовизначення та самореалізацію слід розглядати в якості факторів, які знижують ефективність досягнення мети вищої освіти. Для студентів з такою спрямованістю метою навчання є зовнішні атрибути вищої освіти, тобто диплом більш важливий, ніж освіта як така.

Виходячи з вищезазначеного, необхідно приділити значну увагу збільшенню питомої ваги орієнтації студентів на професійне самовизначення як основоположної мотивації при отриманні вищої освіти. Для досягнення даної мети необхідно підкреслювати, що під вищою освітою розуміється не стільки документ про її наявність, тобто диплом, скільки відповідний рівень професійних знань, навичок

та вмінь, які формуються під час навчання. Також слід визначити пріоритет формування під час навчання кваліфікації майбутнього спеціаліста над оцінками, а не навпаки. В процесі навчання студента акцентувати увагу на тому, що тільки професійні знання, навички та вміння дозволяють отримати в майбутньому престижну та високооплачувану роботу, зробити кар'єру, досягнути успіху в житті. Необхідно формувати у студентів установку на затребуваність на ринку праці як критерій якості підготовки спеціаліста, підкреслюючи, що при відсутності професійних знань, навичок і вмінь, тобто при отриманні лише диплома як такого, даний спеціаліст залишиться незатребуваним на ринку праці. Зазначені заходи мають почати спонукати студентів на перегляд своїх мотиваційних переваг під час отримання вищої освіти.

Література

1. Прокопчук І. Життєві стратегії студентів НАУ: крізь призму соціології / І. Прокопчук // Віче. – 2009. - № 19 (256). – С. 21 – 24.